

GKC-DIRECTEUR GERLINDE VAN VILSTEREN

‘De blik moet nu meer naar buiten’

De netwerken in het onderwijs en met het onderzoek zijn weer opgebouwd. Dat is volgens GKC-directeur Gerlinde van Vilsteren een flinke stap voorwaarts in het streven van de Groene Kennis Coöperatie om het groen onderwijs te vernieuwen en te versterken. “Het is ons gelukt om een grote groep uit te dagen naar buiten te kijken. Die lijn moeten we doortrekken.”

De samenwerking tussen aoc's, OCW-scholen met groene afdelingen, hao-instellingen en Wageningen UR is uniek in Nederland, misschien zelfs wel in Europa', schrijft Gerlinde van Vilsteren in het voorwoord van Terugzine. In dit kleurrijke magazine maakt de Groene Kennis Coöperatie (GKC) de balans op van vijf jaar onderwijsinnovatie onder de vlag van de GKC op basis van de Meerjarenafspraken 2006-2010 tussen de minister en de groene onderwijsinstellingen. Het magazine verschijnt deze maand.

Verwaterd

Het enthousiasme van Van Vilsteren – inmiddels bijna twee jaar directeur van de GKC - over samenwerking binnen de groene onderwijskolom is niet zonder reden. Vergeleken met de start van de GKC in 2006 is er volgens haar een flinke stap voorwaarts gezet. Met name als het gaat om de samenwerking tussen de scholen onderling en met het onderzoek. “De contacten tussen de onderwijs- en onderzoeksinstellingen waren de laatste decennia sterk verwaterd. Als je de verbanden wilt herstellen, is het nodig dat mensen elkaar leren kennen en zien dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen. Dat viel zeker in het begin niet mee. Onderzoekers bij-

voorbeeld ontdekten al snel dat het onderwijs in de afgelopen twintig jaar sterk veranderd is. Ze leerden het competentiegericht onderwijs kennen en kregen inzicht in de behoeftes vanuit het onderwijs naar actuele kennis en samenwerkingsmogelijkheden. Het kostte de nodige inspanning, maar dat is nu al flink verbeterd.”

Kracht

Wat dat kan opleveren valt te lezen in Terugzine. Daarin passeert een reeks voorbeelden van geslaagde onderwijsinnovatie de revue. Ze gaan bijvoorbeeld over scholen die samenwerken bij het ontwikkelen van nieuwe opleidingen, het lesprogramma Smaaklessen dat inmiddels al 400.000 basisschoolleerlingen heeft bereikt en de Sapfabriek die door leerlingen en studenten zelf gerund wordt. Van Vilsteren: “Deze en andere verhalen in het magazine zijn het tastbare bewijs van de kracht van samenwerking in het groen onderwijs. We zijn in de kolom op de inhoud georganiseerd, hebben een eigen ministerie met een eigen sector. Onze kracht is dat we veel op de inhoud delen en van daaruit de samenwerking met de buitenwereld zoeken. De GKC faciliteert dat.”

De verhalen tonen volgens de GKC-directeur ook de vooruitgang die geboekt wordt bij die samenwer-

king. “Ze maken duidelijk hoe gedreven docenten, ontwikkelaars en ondersteuners gezamenlijk werken aan de vernieuwing van groen onderwijs en met onderzoeksinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties werken aan kenniscirculatie en een betere benutting van groene kennis.”

Dat leerlingen en studenten via stage en praktijkopdrachten hierbij betrokken worden, is volgens Van Vilsteren een bewuste keuze. “Je biedt ze een interessante onderwijscontext en een aantrekkelijke leeromgeving. Uiteindelijk worden we er allemaal wijzer van: meer kennis voor ondernemers om beslissingen te nemen, aantrekkelijker onderwijs voor studenten en beter opgeleide studenten.”

Buitenwereld

Met deze resultaten ligt er volgens de GKC-directeur een goede basis voor de uitvoering van de tweede Meerjarenafspraken (2011-2015) die sinds vorig jaar zijn beslag krijgt. Die zal volgens Van Vilsteren in hoge mate gericht zijn op versterking van de contacten met de buitenwereld, het bedrijfsleven en de samenleving. “In de afgelopen periode zijn de netwerken in het onderwijs en met het onderzoek weer opgebouwd. Ook de samenwerking met maatschappelijke organisaties begint nu te lopen. Bijvoorbeeld bij

GKC-programma's als Groene Kennis voor Burgers en Dierenwelzijn." Echter van een doorleefde relatie is volgens Van Vilsteren nog geen sprake, en dat geldt zeker voor de verbinding met het bedrijfsleven. "Daar moeten we nu hard aan werken." Het overheidsbeleid voor de topsectoren scherpt dat aan en het groen onderwijs heeft zich er inmiddels ook aan verbonden. De kern van het topsectorenbeleid is de samenwerking met het werkveld en van daaruit de doorvertaling naar het onderwijs, aldus Van Vilsteren. "Die samenwerking beperkt zich niet tot de topsectoren Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. Ook de netwerken met het werkveld rond natuur en leefomgeving en de crossovers met de overige sectoren zijn cruciaal voor het groen onderwijs." De GKC-directeur heeft wat dit betreft hoge verwachtingen van de programmeerteams van de GKC. "Deze teams, samengesteld uit mensen van verschillende onderwijsinstellingen en in toenemende mate ook onderzoekers, hebben een belangrijke rol vervuld bij de verbinding tussen de scholen en met het onderzoek. Zij hebben de opdracht om het onderwijs te verbeteren door de relatie met de buitenwereld te versterken. Daarvoor moeten ze goed weten wat er speelt en de agenda's kennen van het bedrijfsleven en de overheid. Zonder die kennis en netwerken kun je niet innoveren."

Imagoverbetering

De positieve resultaten van de GKC zijn opvallend. Het animo van de onderwijsinstellingen om in dit door oud-minister Veerman geïnitieerde innovatieplatform samen te werken was bij de start immers niet bijster groot. "Dat klopt", stelt Van Vilsteren. "Pas toen de onderwijsbestuurders bij de tussenevaluatie in 2008 aangaven dat ze de GKC toch wel een goed idee vonden, kwam er een doorbraak." Nu, drie jaar later staat het innovatieplatform volgens haar goed op de kaart. "De colleges van bestuur van de onderwijsinstellingen zijn nu veel meer bij de GKC betrokken dan een paar jaar geleden en er is ook bestuurlijk geen discussie

meer over de meerwaarde van de kolomsamenwerking in GKCverband. De actieve deelname van de individuele instellingen varieert maar het overgrote deel van hen participeert graag. Het is ook geen enkel probleem meer om goede programmeerders van de scholen te krijgen."

Van Vilsteren is blij met deze imagoverbetering, maar constateert tegelijkertijd dat het beeld bij de scholen nog verbetering behoeft. "Door onze betrokkenheid met de Groene plus, de vijftig miljoen euro die het ministerie jaarlijks extra beschikbaar stelt voor vernieuwing en versterking van het groen onderwijs, zien scholen ons nog vaak als verlengstuk van de overheid." Dat vindt ze onterecht. "Dat extra geld is bedoeld om het groen onderwijs op een hoger plan te brengen. Het gaat daarbij niet om wat het GKC-bureau wil, maar om de ambities van de scholen zelf. Zij moeten dat extra budget heel bewust gebruiken om inhoud te geven aan hun eigen strategie en de doorwerking daarvan landelijk en in de regio als regionaal kenniscentrum. De verbindingen tussen onderwijs en de landelijke koepels zijn redelijk op orde, het gaat er nu vooral om dat bedrijven in de regio de instellingen weten te vinden. De GKC helpt hen daarbij door dit centraal te faciliteren."

Veranderingen

Heeft vijf jaar GKC geleid tot een duidelijke versterking van het groen onderwijs? "Hoewel we natuurlijk niet hard kunnen maken dat studenten nu meer plezier hebben in het leren en beter opgeleid worden, durf ik dat wel te stellen", aldus Van Vilsteren. "Het is ons gelukt om een grote groep uit te dagen om buiten te kijken. Die lijn willen we doortrekken. Wat we uiteindelijk willen bereiken, is dat de instellingen als regionale kenniscentra gaan functioneren. Dat groen onderwijs beter dan nu gezien wordt als een goede partner van de sector als het gaat om kennis en het opleiden van mensen. Hierbij staat sector niet alleen voor bedrijven, maar ook voor maatschappelijke organisaties en overheid. Daar komen onze afgestudeer-

den immers ook terecht."

Het betekent volgens de GKC-directeur dat de intentie op basis van de nieuwe Meerjarenovereenkomst 2011-2015 op hoofdlijnen niet anders is dan de voorgaande. "Vanuit het groen onderwijs de buitenwereld goed bedienen, daar samen in optrekken, gefinancierd door de Groene-plusmiddelen. Het uiteindelijke doel is dat het onderwijs er beter van wordt."

Wel zijn er veranderingen in de aanpak en organisatie. De verandering in de aanpak komt erop neer dat de GKC streeft naar meer samenhang bij de inzet van de groene-plusgeld. "Dat was oorspronkelijk ook de bedoeling", legt Van Vilsteren uit, "maar tot nu hebben we ons echter vooral beziggehouden met de Regeling Kennisverspreiding en Innovatie Groen Onderwijs (KIGO). Om te bewerkstelligen dat het ministerie al deze groene-plusmiddelen met één hand uitzet en samenwerking te bevorderen, gaan we nu naar de hele Groene plus kijken. Denk bijvoorbeeld aan de Regeling Praktijkleren, Groene Plus lectoraten en de impuls gelden."

De veranderingen in de organisatie houden in dat de programmastructuur is herijkt en aangepast. "Om wildgroei te voorkomen hebben we een aantal domeinprogramma's ingesteld waarin het hele veld van voedsel en groen bediend wordt. Deze richten zich op de drie pijlers van de GKC: leven lang leren, kennis en innovatie en groene kennis voor burgers. Daarnaast zijn er doorsnijdende programma's die zich richten op een bepaalde doelgroep, specifiek thema of ondersteunend zijn op het terrein van kernactiviteiten of kennisontsluiting." Deze wijzigingen houden overigens niet in dat hiermee onderwerpen van tafel zijn, benadrukt Van Vilsteren ten slotte. "Oude programma's en nieuwe onderwerpen worden ingepast in de huidige programma's." ■

[Het magazine Terugzine verschijnt eind januari en wordt breed verspreid binnen en buiten het groen onderwijs. Het zal ook als pdf-download beschikbaar zijn op \[www.gkc.nl\]\(http://www.gkc.nl\), de website van de Groene Kennis Coöperatie.](#)